
NMFM301 – Statistika pro finanční matematiky

1. Pravděpodobnostní rozdělení a pořádkové statistiky

Nechť je $X_1, \dots, X_n$ náhodný výběr z nějakého rozdělení. Označme

$$X_{(1)} = \min\{X_1, \dots, X_n\} \quad \text{a} \quad X_{(n)} = \max\{X_1, \dots, X_n\}$$

(nejmenší a největší pozorování ve výběru). Označme

$$W_n = X_{(n)} - X_{(1)}$$

rozmezí dat (*range*). Označme

$$M_n = \frac{X_{(1)} + X_{(n)}}{2}$$

prostředek dat (*midpoint*).

A Příklady na cvičení

A1. [Opakovací] Nechť X_i má distribuční funkci F pro všechna $i = 1, \dots, n$.

- Určete distribuční funkce $X_{(1)}$ a $X_{(n)}$.
- Nechť X_i má hustotu f vzhledem k Lebesguově míře. Najděte hustoty $X_{(1)}$ a $X_{(n)}$.

A2. [Instruktážní] Nechť X_i má distribuční funkci F pro všechna $i = 1, \dots, n$.

- Určete sdruženou distribuční funkci $X_{(1)}$ a $X_{(n)}$.
- Nechť X_i má hustotu f vzhledem k Lebesguově míře. Najděte sdruženou hustotu $X_{(1)}$ a $X_{(n)}$.

A3. [Procvičovací] Nechť X_i má spojitě rozdělení s distribuční funkcí F a hustotou f .

- Určete sdruženou hustotu rozmezí W_n a minima $X_{(1)}$.
- Nechť X_i má exponenciální rozdělení. Ukažte, že W_n a $X_{(1)}$ jsou nezávislé. Určete rozdělení náhodné veličiny $\exp\{-\lambda W_n\}$.

A4. [Procvičovací] Nechť $X_1, \dots, X_n$ je náhodný výběr z rozdělení $R(0, 1)$. Spočítejte hustotu W_n , $E W_n$ a $\text{var } W_n$.

B Doplnující příklady (nahrazování, procvičování)

B1. Pro nezávislé veličiny $X \sim \text{Exp}(\lambda)$ a $Y \sim \text{Exp}(\nu)$

- určete rozdělení $Z = \min\{X, Y\}$,
- spočítejte $E Z$,
- spočítejte $P[X < Y]$.

B2. Nechť $F_{X,Y}$ je sdružená distribuční funkce náhodného vektoru $(X, Y)^T$. Určete distribuční funkci $Z = \max(X, Y)$.

B3. Nechť $X_1, \dots, X_n$ je náhodný výběr z $R(0, \theta)$, kde $\theta > 0$. Ukažte, že W_n/θ má beta rozdělení a určete jeho parametry.

B4. Pro nezávislé stejně rozdělené veličiny $X, Y \sim \text{Exp}(\lambda)$ určete hustotu

$$U = \frac{\min\{X, Y\}}{\max\{X, Y\}}.$$

B5. Necht' $X_1, \dots, X_n$ je náhodný výběr z libovolného spojitého rozdělení s distribuční funkcí F a hustotou f . Dokažte, že prostředek dat M_n má distribuční funkci

$$H(x) = n \int_{-\infty}^x [F(2x - y) - F(y)]^{n-1} f(y) dy.$$

B6. Necht' $X_i \sim N(0, 1)$, $i = 1, \dots, n$, jsou nezávislé. Ukažte, že pro $n = 2$ jest $\mathbb{E} W_n = \pi^{-1/2}$ a pro $n = 3$ jest $\mathbb{E} W_n = \frac{3}{2}\pi^{-1/2}$.

B7. Necht' $X_1, \dots, X_n$ je náhodný výběr nezáporných spojitých náhodných veličin s distribuční funkcí F . Dokažte, že

$$\mathbb{E} W_n = \int_0^\infty \{1 - F^n(x) - [1 - F(x)]^n\} dx.$$

[Návod: Použijte vztah $\mathbb{E} X = \int_0^\infty [1 - F(x)] dx$, který platí pro libovolnou spojitou náhodnou veličinu takovou, že $\mathbb{P}[X \geq 0] = 1$.]

B8. [Obtížnější] Necht' $X_1, \dots, X_n$ je náhodný výběr z libovolného spojitého rozdělení s distribuční funkcí F . Zobecněte postup z předchozího příkladu a dokažte, že

$$\mathbb{E} W_n = \int_{-\infty}^\infty \{1 - F^n(x) - [1 - F(x)]^n\} dx.$$

B9. [Obtížnější] Necht' $X_1, \dots, X_n$ je náhodný výběr z $R(0, \theta)$, kde $\theta > 0$. Ukažte, že

$$n \left[1 - \frac{W_n}{\theta} \right] \xrightarrow{D} Y, \quad n \rightarrow \infty,$$

kde Y má gama rozdělení.